

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI**

z dnia 14 kwietnia 2000 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze obrabiarek do drewna.

(Dz. U. z dnia 8 maja 2000 r.)

Na podstawie art. 237¹⁵ § 2 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze obrabiarek do drewna i urządzeń technicznych do obróbki drewna, zwanych dalej "obrabiarkami".

§ 2. Pracownicy obsługujący obrabiarki powinni:

- 1) stosować nakrycie głowy całkowicie zakrywające włosy oraz odzież roboczą bez odstających i luźno zwisających części,
- 2) wykonywać pracę zgodnie z instrukcją bezpieczeństwa i higieny pracy oraz dokumentacją techniczno-ruchową lub instrukcją obsługi,
- 3) przed przystąpieniem do czyszczenia, konserwacji lub naprawy obrabiarek wyłączyć napęd i zasilanie oraz zabezpieczyć je przed przypadkowym uruchomieniem,
- 4) po wykonanej naprawie nie uruchamiać obrabiarek bez zezwolenia przełożonego.

§ 3. 1. Obrabiarki powinny być wyposażone w zespoły urządzeń zaciskowych i dociskowych, w celu zabezpieczenia obrabianego materiału przed przypadkowym odrzutem lub wyrzutem.

2. Pracownicy obsługujący obrabiarki, w których pod wpływem sił skrawania może nastąpić odrzucenie lub wyrzucenie obrabianego materiału, powinni wykonywać pracę przy takich obrabiarkach poza strefą zagrożoną odrzutem lub wyrzutem.

§ 4. 1. Skuteczność działania instalacji przeciwporażeniowej w obrabiarkach powinna być sprawdzana, zgodnie z dokumentacją techniczno-ruchową lub instrukcją obsługi, co najmniej raz na dwa lata; czynności te powinny być wykonywane wyłącznie przez osoby do tego uprawnione.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio po każdej naprawie, malowaniu i zmianie miejsca zainstalowania obrabiarek stacjonarnych.

3. Instalacje wentylacji mechanicznej ogólnej i wyciągów miejscowych, znajdujące się w pomieszczeniu pracy, w których eksploatowane są obrabiarki, powinny być wykonane z materiałów nie gromadzących ładunków elektryczności statycznej.

§ 5. 1. Elementy sterownicze obrabiarek, ich liczba i rozmieszczenie powinny być tak dobrane i usytuowane, aby nie stwarzały zagrożenia wypadkowego.

2. Obrabiarki wyposażone w dwuręczne elementy sterownicze powinny być uruchamiane i zatrzymywane poprzez jednoczesne zadziałanie obiema rękami na te elementy.

3. Pracownicy przed rozpoczęciem pracy przy obsłudze obrabiarek powinni sprawdzić, czy ich uruchomienie nie grozi wypadkiem oraz czy urządzenia ochronne są sprawne technicznie i znajdują się na wyznaczonych miejscach.

4. Jeżeli przy jednej obrabiarce pracuje więcej niż jedna osoba, o zamiarze jej uruchomienia powinny być uprzedzone przez pracownika dokonującego uruchomienia pozostałe osoby przy niej pracujące, przy czym każda z tych osób w swoim zakresie powinna stwierdzić, że obrabiarka może być uruchomiona bez ryzyka spowodowania wypadku.

§ 6. 1. Podczas obsługi obrabiarek powinny być zastosowane odpowiednie urządzenia ochronne wszędzie tam, gdzie istnieje zagrożenie bezpieczeństwa w wyniku możliwości zetknięcia się pracownika z narzędziami tnącymi, ruchomymi częściami lub przedmiotami obrabianymi.

2. Obrabiarki powinny być wyposażone, jeżeli przewiduje to dokumentacja techniczno-ruchowa lub instrukcja obsługi, w urządzenie do hamowania, zapewniające bezpieczne zatrzymanie zespołów roboczych, części ruchomych lub obrabianego materiału. Urządzenie do hamowania powinno być zablokowane z napędem w taki sposób, aby uniemożliwić hamowanie przy włączonym napędzie.

3. Dopuszcza się niestosowanie urządzeń hamujących, jeżeli części zespołu roboczego znajdują się wewnątrz korpusów lub są całkowicie osłonięte, pod warunkiem że do zdjęcia osłon potrzeba więcej czasu niż do całkowitego zatrzymania tych części.

§ 7. 1. Obrabiany materiał i narzędzia tnące należy zamocować w sposób uniemożliwiający ich wyrwanie lub zmianę położenia w czasie obróbki pod wpływem sił skrawania lub sił odśrodkowych. Niedopuszczalne jest trzymanie obrabianego materiału w dłoniach.

2. Przy obróbce materiału o znacznej długości powinny być stosowane odpowiednie podpórki lub inne urządzenia zapewniające stabilność materiału.

3. Wymiana narzędzi tnących stosowanych do obróbki materiału może być dokonywana po uprzednim wyłączeniu napędu i unieruchomieniu wrzecion.

4. Narzędzia tnące zainstalowane w obrabiarkach powinny być odpowiednio zabudowane lub osłonięte oraz spełniać wymagania określone w dokumentacji techniczno-ruchowej lub w instrukcji obsługi.

§ 8. 1. Podczas pracy obrabiarek niedopuszczalne jest:

- 1) otwieranie lub zdejmowanie osłon albo innych urządzeń chroniących pracowników przed urazami,
- 2) czyszczenie mechanizmów roboczych lub ich konserwowanie,
- 3) sprawdzanie dokładności obrabianego materiału lub dokonywanie innych podobnych czynności,
- 4) usuwanie wiórów i odpadów powstających w toku procesu produkcyjnego.

2. Trociny, wióry i odpady, o których mowa w ust. 1 pkt 4, należy usuwać z obrabiarek po uprzednim wyłączeniu napędu oraz za pomocą narzędzi lub sprzętu do tego przeznaczonych. Pył drzewny powinien być wychwytywany w miejscu jego powstania przez wyciągi miejscowe.

3. Niedopuszczalna jest obsługa obrabiarek w rękawicach albo z obandażowanymi dłońmi, jeśli wirujące części obrabiarek, narzędzia tnące lub obrabiany materiał stwarzają zagrożenie pochwycenia.

§ 9. 1. Podczas obsługi przenośnych obrabiarek ich przewody elektryczne powinny być zabezpieczone przed wilgocią i mechanicznym uszkodzeniem.

2. Przed odłożeniem lub przenoszeniem obrabiarki przenośnej należy wyłączyć jej napęd.

3. Niedopuszczalne jest:

- 1) używanie przenośnych obrabiarek o napędzie spalinowym w pomieszczeniach zamkniętych,
- 2) pozostawianie bez nadzoru przenośnych obrabiarek podłączonych do instalacji elektrycznej lub z uruchomionym silnikiem napędowym.

§ 10. 1. Naprawy obrabiarek powinny być wykonywane wyłącznie przez pracowników posiadających odpowiednie kwalifikacje i upoważnionych przez pracodawcę.

2. Przed przystąpieniem do demontażu, naprawy lub konserwacji obrabiarek należy upewnić się, czy:

- 1) napęd obrabiarek jest wyłączony i odłączone jest zasilanie elektryczne,
- 2) niemożliwe jest przypadkowe ich uruchomienie,
- 3) rozmieszczone zostały, we właściwych miejscach, tablice ostrzegawcze "Uwaga naprawa - nie uruchamiać",
- 4) obrabiarki zostały oczyszczone z zanieczyszczeń powstałych w toku procesu produkcyjnego.

§ 11. 1. Podczas obsługi pilarek tarczowych powinny być spełnione następujące wymagania:

- 1) pilarki powinny być wyposażone w osłony piły,
- 2) przy ręcznym posuwie materiału powinny być stosowane prowadnice ciętego materiału,
- 3) przy zmechanizowanym posuwie materiału należy stosować urządzenia podające i odbierające,
- 4) przy cięciu materiałów o małych wymiarach oraz w końcowej fazie cięcia wzdłużnego do dosuwania przedmiotu do piły pilarki należy stosować odpowiednie popychacze wykonane z tworzywa sztucznego, drewna lub sklejki.

2. Pilarki tarczowe przewidziane do wzdłużnego cięcia drewna lub płyt powinny być wyposażone w nastawny klin rozszczepiający, zabezpieczający przed zakleszczeniem lub odrzutem obrabianego

przedmiotu.

3. Dopuszcza się mocowanie osłony górnej tarczy piły na klinie rozszczepiającym w przypadku, gdy średnica zewnętrzna tej tarczy, jaka może być zastosowana w pilarce zgodnie z dokumentacją techniczno-ruchową lub instrukcją obsługi, nie przekracza 315 mm; w takim przypadku klin rozszczepiający powinien być wykonany w sposób zapewniający dostateczną wytrzymałość zamocowania osłony górnej.

4. Pilarki tarczowe wzdłużne, jedno- i wielopiłowe, górnoprzecionowe z posuwem zmechanizowanym powinny być wyposażone na całej szerokości w:

- 1) dwa rzędy zapadek przeciwostrzutowych,
- 2) osłonę ochronną służącą do wychwytywania drobnych odpadów powstających w toku procesu produkcyjnego, zainstalowaną przed zapadkami przeciwostrzutowymi.

5. Niedopuszczalne jest hamowanie obrotów tarczy piły pilarek tarczowych poprzez boczne dociskanie jej kawałkiem drewna lub innym materiałem.

§ 12. 1. Podczas obsługi pilarek taśmowych powinny być spełnione następujące wymagania:

- 1) podczas cięcia materiałów o małych wymiarach należy stosować urządzenia pomocnicze, pozwalające na bezpieczne przesuwanie tych materiałów do piły taśmowej,
- 2) stan zużycia wkładki przepustowej piły, wykonanej z materiału o własnościach nie iskrzących, należy na bieżąco kontrolować, zgodnie z dokumentacją techniczno-ruchową lub instrukcją obsługi; w przypadku stwierdzenia nadmiernego jej zużycia należy wymienić wkładkę,
- 3) szerokość szczeliny we wkładce, przez którą przechodzi piła, powinna być jak najmniejsza i dostosowana do wymiarów piły,
- 4) zamocowanie materiału w urządzeniu zaciskowym powinno być stabilne zarówno przy ruchu roboczym piły taśmowej, jak i przy ruchu powrotnym.

2. Pilarki taśmowe powinny być wyposażone w urządzenia zabezpieczające przed spadaniem piły i przypadkowym ich uruchomieniem oraz do hamowania kół taśmowych w razie zerwania się piły.

§ 13. 1. Podczas obsługi pilarek ramowych-traków powinny być spełnione następujące wymagania:

- 1) uruchamianie traków może nastąpić po wydaniu odpowiednich sygnałów określonych w opracowanej dla każdego stanowiska pracy instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 2) urządzenia podające i odbierające powinny zapewniać prowadzenie ciętego materiału w kierunku równoległym do pił trakowych,
- 3) usunięcie odpadu ciętego materiału zakleszczonego między piłami może nastąpić po uprzednim zatrzymaniu pracy traka,
- 4) tory wózków należy wyposażyć na ich końcowych odcinkach w urządzenia zapobiegające zjechaniu wózków z torów,
- 5) wszystkie mechanizmy napędowe traków znajdujących się w hali traków i w podtraczu należy osłonić w sposób uniemożliwiający dostęp do nich podczas ruchu,
- 6) należy zapewnić pomiędzy pracownikami zatrudnionymi w hali traków i w podtraczu dwustronną łączność sygnalizacyjną oraz poinformować pracowników o rodzaju i znaczeniu poszczególnych sygnałów,
- 7) sygnały stosowane w łączności, o której mowa w pkt 6, należy określić w opracowanej dla każdego stanowiska pracy instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 8) podtracze należy ogrodzić i zamykać na klucz przed każdym uruchomieniem traka; w przypadku ustawienia kilku traków obok siebie ich podtracza powinny być od siebie odgradzone i oddzielnie zamykane,
- 9) klucze do zamykania podtraczy powinny znajdować się u osoby nadzorującej pracę lub u wyznaczonych pracowników,
- 10) drzwi podtracza należy zablokować z obwodem zasilania traka w taki sposób, aby otwarcie ich powodowało zatrzymanie pracy traka.

2. W pilarkach ramowych typu pionowego powinny być zastosowane osłony wszystkich poruszających się elementów, poza walcami posuwowymi.

3. Osłony, o których mowa w ust. 2, powinny być zablokowane z napędem pilarek.

§ 14. 1. Podczas obsługi strugarek grubiarek o jednolitych walcach posuwowych obrabiany materiał powinien być podawany pojedynczo.

2. Dopuszczalna jest jednoczesna obróbka kilku materiałów, pod warunkiem wyposażenia strugarek grubiarek w segmentowy przedni walec posuwowy.

3. Strugarki grubiarki powinny być wyposażone w:

- 1) osłonę wału nożowego po obu stronach obrabianego materiału,
- 2) urządzenie przeciwdrzutowe po stronie podawczej.

§ 15. Strugarki wyrówniarki powinny być wyposażone w urządzenie do hamowania napędu, sterowane samoczynnie lub dźwignią nożną.

§ 16. 1. Podczas obsługi obrabiarek kombinowanych osłony nieużywanych zespołów roboczych powinny znajdować się w położeniach ochronnych.

2. Niedopuszczalna jest jednoczesna praca na więcej niż jednym zespole roboczym obrabiarek, o których mowa w ust. 1.

§ 17. Podczas obsługi frezarek:

- 1) pionowych dolnowrzecionowych osłony powinny całkowicie zakrywać niepracującą część narzędzia tnącego,
- 2) górnoprzecionowych osłona znajdująca się ponad obrabianym materiałem powinna całkowicie zakrywać uchwyt i część narzędzia tnącego.

§ 18. Podczas obsługi dłutarki łańcuszkowe powinny być wyposażone w:

- 1) urządzenie zabezpieczające przed przypadkowym uruchomieniem dłuta w czasie ruchu suportu,
- 2) osłonę całkowicie zakrywającą koło napędowe i niepracującą część dłuta łańcuszkowego.

§ 19. Traci moc rozporządzenie Ministrów: Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu Ciężkiego oraz Zdrowia z dnia 7 lutego 1952 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na niektórych obrabiarkach do drewna (Dz. U. Nr 10, poz. 62).

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.